

सहभागी नगर सभासद् मित्रहरू :

नेपालको संविधान बमोजिम गठित हाम्रो सिद्धार्थनगर नगरपालिकाको पाँचौ नगरसभामा पाल्नु भएका सम्पूर्ण सभासद् ज्यूहरूलाई हार्दिक स्वागत अभिवादन गर्दछु ।

यस विशिष्ट अवसरमा म संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र सम्मको राजनीति क्रान्ति, जनयुद्ध र जनआन्दोलन लगायतका त्याग बलिदानको गौरवपूर्ण इतिहासलाई स्मरण गर्दै देश र जनताको निम्ती जीवन उत्सर्ग गर्ने अमर शहिदहरू प्रति उच्च श्रद्धाका साथ भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु ।

यस नगरपालिकाले आफ्नो २०७६/०७७ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयारी गर्ने क्रममा प्रचलित ऐन, नियम तथा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको मार्गदर्शन अनुरूप यहाँको विभिन्न क्षेत्र समुदाय साथै सबै वडा समितिहरूबाट प्राप्त भएका माग तथा योजनाहरूलाई विभिन्न विषयगत समितिहरू जस्तै : राजश्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान तथा बजेट निर्धारण समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति लगायतका समितिका बैठकहरूको निर्णयका आधारमा यो वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट निर्णय भई आजको यो नगरसभामा पेश गरेको छु ।

यस नगरपालिकाले आफ्नो २०७६।०७७ को वार्षिक नीति तयारी गर्ने सन्दर्भमा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको नीति र मार्गदर्शन अनुरूप १३ वटै वडाहरूबाट प्राप्त भएका कार्यक्रमहरूलाई विभिन्न विषयगत समिति, स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको बैठकबाट प्राथमिकता तोक्यो योजना छनौट गरी छनौट भएका योजना तथा कार्यक्रमहरू नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट निर्णय भई नगर सभामा निर्णयार्थ पेश हुनेछन् । यसरी योजनाहरूको छनौट हुने क्रममा न.पा. वार्डका सदस्यज्यूहरू र सरोकारवालाहरूको सहभागिता र सहयोग रहेकोछ । यस पुनित कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने सम्पूर्ण महानुभावहरू धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ ।

आ.ब. २०७६/०७७ मा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त समानिकरण र राजश्व वाँडफाड समपुरक तथा आन्तरिक आयको बजेटबाट नगरपालिका क्षेत्रमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरू यस नीति तथा कार्यक्रमको आधारमा संचालन हुनेछन् ।

आर्थिक वर्ष २०७६।०७७ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने सन्दर्भमा निम्नलिखित विषय बस्तुहरूलाई आधार मानी तयार गरिएको छ :

- (क) नेपालको संविधान,
- (ख) संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त निर्देशनहरू,
- (ग) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४,
- (घ) दातृ निकायसंग भएका सम्झौताहरू,
- (ङ) प्रथम आवधिक नगर विकास योजना,
- (च) वडा समितिबाट प्राप्त भएका मागहरू,
- (छ) बजेट तर्जुमा निर्देशिका, २०७४,
- (ज) स्रोत साधनको उपलब्धता,
- (झ) सरोकारवालाहरूको सहमति,

अब म नगरको एकीकृत विकासका लागि आगामी आ.व. २०७६।०७७ मा अवलम्बन गरिने नीतिहरु प्रस्तुतिका लागि अनुमति चाहन्छु ।

(क) भौतिक पुर्वाधार विकास र व्यवस्थापन तर्फ :-

१. नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार बाट प्राप्त रकम तथा नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानी दातृ निकायहरुबाट प्राप्त सहयोग समेतका आधारमा भौतिक पुर्वाधार विकास सम्बन्धी विभिन्न कार्यहरु संचालन गरिने छ ।
२. आ.व. २०७५।०७६ मा पर्यटकिय गेट, सामुदायिक कृषि भवन, दरखसवा पार्क, वोटिङ्ग स्थल जस्ता नयां कार्यहरु शुरु भै निर्माणको चरणमा छन् । चालु आ.व. मा पनि यी र यस्ता कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
३. नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेका र सार्वजनिक पर्ति जग्गाहरुको खोजविन गरी तथ्यांक राख्ने कार्यलाई जारी राखिने छ ।
४. नगरक्षेत्रमा संचालन हुने र छुट्ने सवारी साधनहरुलाई सरोकारवालाहरुको समन्वयमा अझ व्यवस्थित ढंगबाट संचालन गर्ने प्रयत्न जारी राखिनेछ ।
५. मापदण्ड बमोजिमका सबै सडकहरुलाई क्रमशः पक्की बनाउने तर्फ प्राथमिकता निर्धारण गरी निर्माण कार्य अगाडी बढाईनेछ ।
६. क्षेत्रीय शहरी विकास आयोजना अन्तरगत संचालित कार्यक्रमको करिब ९० प्रतिशत भन्दा बढी कार्य सम्पन्न भई सकेकोछ र बांकी कार्य पनि यस आ.व. मा सम्पन्न गर्न नगरपालिकाको तर्फबाट प्रयत्न गरिने छ ।
७. सडक नाला कलभर्टका साथ साथै नगरपालिकाको आय आर्जनको साथै सौन्दर्यकरणमा पनि टेवा पुग्ने प्रकृतिका संरचना निर्माणमा जोड दिईने छ ।
८. नगरवासीहरुको प्रत्यक्ष संलग्नता हुने गरी पुर्वाधार विकासमा साभेदारी नीतिलाई प्राथमिकतामा राखिने छ ।
९. नगरको समग्र विकासका लागि आवश्यक श्रोतको व्यवस्थापन सहित वैज्ञानिक तरिकाले गुरुयोजना बनाई सोही अनुसार कार्यान्वयन नीति अवलम्बन गरिने छ, साथै श्रोतका लागि सम्बन्धित (आवश्यक) निकायहरुमा पहल गरिनेछ ।
१०. सडक र नालाहरुको नियमित मर्मत सम्भार गरिने छ ।
११. हाटबजार कृषि सामुदायिक भवन निर्माण कार्य निर्धारित समयभित्र नै सम्पन्न गरिनेछ ।
१२. नगरपालिका कार्यालय र वडा कार्यालय भवनहरु क्रमशः निर्माण र सुधार गरिनेछ ।
१३. पार्किङ्ग र खुलादिशा मुक्त क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्न राजमार्ग तथा नगरपालिकाका मुख्य सडकहरुमा व्यवसायिक प्रयोजनका लागि बनाईने अग्ला भवनहरुका साथै सि.न.पा. क्षेत्रभित्र रहेका सम्पूर्ण अण्डरग्राउण्ड पार्किङ्ग सहित अपाङ्ग, महिला र बालमैत्री शौचालय निर्माण गर्नमा नगरपालिकाको तर्फबाट नीति बनाई कार्यान्वयनमा लगिनेछ, साथै सेडव्याक बाहेक आफ्नो जग्गा पुरैमा अण्डरग्राउण्ड पार्किङ्ग बनाउन चाहेमा स्वीकृति दिईनेछ ।
१४. पांचतल्ला भन्दा माथि तल्लाहरु निर्माण गर्नेहरुलाई प्रोत्साहन गरिने छ । (सपिङ्गमल, अपार्मेन्ट, होटल आदि)

१५. सबै धार्मिक संघ, संस्थाहरुले धार्मिक तथा सामाजिक उद्देश्य लिई निर्माण गर्ने भौतिक संरचनाहरुको नक्सा स्वीकृतिको लागि लाग्ने सम्पूर्ण दस्तुर मिनाहा गरिनेछ ।
१६. नगर प्रमुख (मेयर) आवास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१७. एकघर २ विरुवा रोप्नु पर्ने नीति लिईने छ ।
१८. पंचवाटिकालाई “ पृथ्वी पार्क ” नामाकरण गरिनेछ ।
१९. सिद्धार्थनगर नगरपालिकालाई उपमहानगरपालिका बनाउन सम्बन्धित निकायमा अनुरोध गरिनेछ ।
२०. स्वर्गद्वारीघाट / कब्रस्तान आदिलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
२१. बढ्दो शहरीकरण र भविष्यको आवादीलाई आंकलन गर्दै सडक तथा ढल निकासको व्यवस्थापन थप सुदृढ बनाईनेछ ।
२२. नगरपालिकाको मातहतमा रहेका सार्वजनिक सम्पत्ति, भौतिक संरचनाहरुको तथ्यांक संकलन सहित संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै नामाकरण गरिनेछ ।

(ख) सामाजिक क्षेत्रको विकास तर्फ :-

आ.व. २०७६/०७७ मा भौतिक पूर्वाधार विकासका साथ साथै सामाजिक क्षेत्रमा तपसिलका नीति तथा कार्यक्रम अवलम्बन गरिनेछ ।

१. सामुदायिक विद्यालय र शहरी स्वास्थ्य केन्द्र सुधार गर्दै शैक्षिक गतिविधि र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याईने छ ।
२. महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, युवा, मधेशी, आदिवासी जनजाती, दलित, मुस्लिम, पिछडावर्ग, सिमान्तकृत अपाङ्ग आदिलाई लक्षित गरी विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
३. सामाजिक विकृतिहरुलाई निरुत्साहित गर्नुका साथै दण्डनिय बनाईने छ ।
४. टोलसुधार समिति गठन गरी नगरका १३ वटै वडाहरुमा विशेष सर सफाई तथा वृक्षारोपण कार्यक्रम संचालन गरी स्वच्छ तथा हरियाली प्रवर्द्धन अभियान संचालन गरिने छ ।
५. स्वच्छ एवं स्वस्थ पर्यावरणलाई दृष्टिगत गर्दै सर सफाई फोहर व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन प्लाष्टीक भोला लगायत प्लाष्टीकजन्य वस्तुहरुलाई क्रमिक रूपले निरुत्साहित एवं न्युनीकरण गर्दै लगिने छ ।
६. विपद व्यवस्थापन र राहत वितरणलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाईने छ ।
७. मुख्य राजमार्ग क्षेत्रको किनारामा वृक्षारोपण गरी हरियाली वातावरण बनाउन पहल गरिनेछ ।
८. खेलकुद, कला संस्कृति, भाषा साहित्यका विभिन्न गतिविधिहरुको लागि आवश्यक संरचना निर्माण गरी संचालन गरिनेछ ।
९. सडक बत्तीलाई थप विस्तार र व्यवस्थित गरी उज्यालो सिद्धार्थनगर अभियान अधि बढाईने छ ।
१०. “घर घरमा करेसावारी, भान्सा भान्सामा ताजा तरकारी ” अभियान अधि बढाईने छ ।
११. नगरपालिकामा रहेका संघ, संस्थाहरुलाई सामाजिक कार्यहरुमा हातेमालो सहकार्य र समन्वय गरिनेछ ।
१२. कृषि र पशु पालन तर्फ विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरी कृषि पेशा तर्फ आकर्षित गर्ने कदमहरु चालिने छ ।

१३. नगदेवालीको रुपमा तरकारी खेतीलाई विशेष प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१४. नगरपालिका क्षेत्रमा बस्तीहरु विकास हुदै गएकोले सडक नाला थपिरहेको हुंदा सरसफाई कार्यमा आधुनिक उपकरण प्रयोग गरी सडक तथा नाला सफाई कार्य अधि बढाईने छ ।
१५. ठुला नाला सफाईको लागि साधन श्रोतको थप व्यवस्था मिलाईने छ ।
१६. शिक्षा, स्वास्थ्य र कृषि, पशु पालन क्षेत्रहरुलाई थप व्यवस्थित र व्यवसायी बनाईने छ ।
१७. बाल क्लवहरुको गठन संचालनलाई क्रियाशिल गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
१८. शिक्षण संस्थाहरुको अनुगमन मुल्यांकन गरी शैक्षिक सुधारमा जोड दिईनुका साथै शिक्षण संस्थाहरुलाई आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
१९. शिक्षण सिकाईमा व्यवहारिक सिप विकासका लागि वातावरण निर्माण गरिनेछ ।
२०. नगरपालिकाको तर्फबाट बच्चिकरणमा परेका तथा सीमान्तकृत समुदाय भित्र पर्ने समुदायका लागि शैक्षिक सामाग्रीहरु उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
२१. लैङ्गिक हिंसा न्युनिकरणका लागि विविध क्रियाकलापहरु संचालन गरिनेछ ।
२२. “उपप्रमुख सुरक्षित मातृत्व प्रवर्द्धन कार्यक्रम” यस नगरपालिकाभित्र लागु गरिनेछ ।
२३. स्थानीय खेलाडीहरुलाई सहयोग पुर्याउने उद्देश्य राखी अक्षयकोष स्थापना गरिनेछ ।
२४. कला साहित्य भाषा संस्कृतिको क्षेत्रमा कृयाशिल स्रष्टाहरुलाई सहयोग गर्न एक अक्षयकोष स्थापना गरिनेछ ।
२५. स्थानीय पत्रकारितालाई दीगो बनाउनको लागि पनि अक्षयकोष स्थापना गरी संचालनमा ल्याईनेछ ।
२६. नगरपालिका भित्र महिला,महिला एवं छात्रा, छात्रा बिच खेलकुद विकासमा टेवा पुर्याउने उद्देश्यले “उपप्रमुख महिला कप” संचालन गरिनेछ, साथै लैङ्गिकमैत्री खेलकुद अभियान संचालनमा विशेष जोड दिईनेछ ।
२७. नगरवासीहरुलाई रक्त अभावबाट मुक्त गर्नका लागि अन्य संघ संस्था संग समन्वय गरी रक्त संकलन अभियान संचालन गरिनेछ ।
२८. नगरपालिकालाई बालमैत्री नगर घोषणा गर्न आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२९. सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक एवं व्यवसायी शिक्षालाई जोड दिईनेछ ।
३०. सि.न.पा. क्षेत्रभित्र सामुदायिक विद्यालयहरुको सिकाई उपलब्धीलाई मध्ये नजर गर्दै उत्कृष्ट पुर्णांक प्राप्त गर्ने छात्र, छात्रा, विषयगत शिक्षक, प्र.अ.एवं विद्यालयलाई पुरस्कृत गर्दै लगिनेछ ।
३१. सि.न.पा. क्षेत्रभित्र रहेको महिला हस्तकला, मठ मन्दिर, स्वर्गद्वारीघाट,कब्रिस्तान लगायतका क्षेत्रहरुमा संचालक समिति पुनर्गठन गरी सो संस्थाहरुको वार्षिक रुपमा न.पा.बाटै अडिट गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
३२. बजार अनुगमनलाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिने छ ।
३३. भिम अस्पताललाई सुविधा सम्पन्न प्रसुतिगृहको रुपमा विकास गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
३४. अब न.पा. भित्र नयां बन्ने बस्ती, कोलोनिका हकमा बाटोको चौडाई वृद्धि गर्ने तर्फ पहल गरिनेछ ।
३५. जमिनमुनीको पानीको श्रोत संरक्षण गर्न विषेश नीति अख्तियार गरिनेछ ।

३६. न.पा.को मुल सडक आसपासमा रहेका अटो ग्यारेजहरु सि.न.पा. ९ स्थित अटो भिलेजमा क्रमिक रुपमा स्थानान्तरण गरिनेछ ।
३७. फुटपाथ अतिक्रमण गरी व्यवसाय संचालन गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित बनाईनेछ ।
३८. अत्याधिक ध्वनी प्रदुषणलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।
३९. पुर्ण खोपको सुनिश्चितता र दीगोपनालाई निरन्तर अध्यावधि गर्दै लैजाने कार्यलाई पुर्ण सक्रियताका

साथ अगाडी बढाईनेछ ।

४०. विभिन्न धार्मिक, सांस्कृतिक र सामाजिक कार्यक्रमको सन्दर्भ पारेर पडकाईने पटाखालाई नियन्त्रण र

निरुत्साहित गरिनेछ ।

४१. छाडा चौपायाहरु नियन्त्रणको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

(ग) आर्थिक क्षेत्रको विकास तर्फ :-

१. उद्योग, व्यापार, पर्यटन क्षेत्रमा लगानी वृद्धिका साथै स्वस्थ प्रतिस्पर्धात्मक वातावरण सृजनामा पहल गरिनेछ ।
२. रोजगारमुलक क्षेत्रको पहिचान गरी रोजगारीका अवसरमा वृद्धि गरिने छ ।
३. सिपमुलक तालिमहरु संचालन गरी स्वरोजगारीलाई अभियानको रुपमा संचालन गरिनेछ ।
४. सहकारीहरुलाई व्यवस्थित गर्दै उत्पादन मुलक कार्यमा जोडिन उत्प्रेरित गर्ने खालका कार्यक्रम चलाउन उत्प्रेरित गरिनेछ ।
५. डण्डा क्षेत्रलाई पर्यटकिय गन्तव्यको रुपमा विकसित गर्ने आ.व. २०७५।०७६ को घोषणा अनुरूप हाल केही कार्यक्रमहरु संचालन भैरहेका छन्, तिनीहरुलाई निरन्तरता दिईनुका साथै थप कार्यक्रमहरु पनि संचालन गरिने छ ।
६. नगरमा निर्माण भएका सार्वजनिक पार्कलाई व्यवस्थित गरी आन्तरिक पर्यटकहरुलाई आकर्षित गरिने छ ।
७. पर्यटकिय क्षेत्रको लागि आवश्यक जनशक्ति तयार पार्न तालिमहरु संचालन गरिनेछ ।
८. नगरक्षेत्रमा आयोजना हुने मेला महोत्सवहरुलाई सहयोग गरिने नीतिलाई यथावत राखिने छ ।
९. नयां उद्योग धन्दाहरु स्थापनाका लागि अनुकूल वातावरण सृजना गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१०. नगर क्षेत्रभित्र घरेलु तथा साना उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

(घ) संस्थागत सुदृढीकरण तथा सेवा प्रवाह तर्फ :-

१. नगर कार्यपालिका भवन, वडा समिति कार्यालय भवन र शहरी स्वास्थ्य केन्द्रहरुलाई उपलब्ध श्रोत साधनको आधारमा क्रमशः मर्मत सुधार नयां निर्माण गर्दै लगिने छ ।
२. नगरपालिकाका गतिविधिहरु विभिन्न माध्यम (प्रकाशन, प्रसारण, रिपोर्टिङ्ग आदि) मार्फत सम्बन्धित सबैमा जानकारी गराईने छ ।

३. नगर कार्यपालिका कार्यालय र वडा समिति कार्यालयबाट हुने सेवा प्रवाहलाई सेवाग्राही मैत्री बनाउन जोड दिईनेछ ।
४. पुर्वाधार विकास सम्बन्धी कार्यहरूलाई प्राथमिकता कमको आधारमा दिगो बनाइनुका साथै पारदर्शी र व्यवस्थित बनाईने छ ।
५. पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि तालिम, अध्ययन भ्रमण लगायतका कार्यहरू संचालन गरिने छ ।
६. नगरपालिकाको आय वृद्धिमा सशक्त पहल गरिनेछ ।
७. प्रचलित ऐन नियमहरूमा सुधार गर्ने र आवश्यकतानुसारका थप ऐन नियम कार्यविधिहरू बनाईनेछ ।
८. कार्यालयको नयां संगठन संरचना र दरवन्दी एकिकन गरिनेछ ।
९. योग्यता, क्षमता, विज्ञता र आवश्यकताका आधारमा कर्मचारीहरूको आन्तरिक व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१०. नगरपालिकाको समग्र वस्तुस्थिति भल्किने गरी नगर प्रोफाइल/ब्रोसर बनाईने छ ।

उपस्थित सभासद ज्यूहरू,

जनताका बढ्दो इच्छा, आकांक्ष्का र आवश्यकताको तुलनामा नगरपालिकामा प्राप्त हुने स्रोत साधन अत्यन्त न्यून हुने हुंदा जनताका सबै माग एवं चाहनालाई यो बर्षको नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्न सकिएको छैन । नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोत कम भएको कारणले पनि हामीलाई थप कठिनाई उत्पन्न भएको छ । तसर्थ, उपलब्ध स्रोतबाट मात्र सम्पन्न हुन नसक्ने योजनाहरूलाई नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार समक्ष अनुरोध गरी पठाईनेछ ।

साथै प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि आगामी दिनमा सबै क्षेत्रबाट अझ बढी सहयोग र सद्भाव प्राप्त हुने आशा एवं विश्वास लिएको छु ।

धन्यवाद ।

हरि प्रसाद अधिकारी
प्रमुख
१० आषाढ, २०७६